

**Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra praktické teologie**

Bakalářská práce

**K příčinám soužití nesezdaných a
k problémům s tím spojených**

**Vedoucí práce: RSDr. Ján Mišovič CSc.
Autor práce: Jiří Herout
Studijní obor: Sociální a charitativní práce
Ročník: III.**

2007

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Karel Janda".

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu RSDr. Jánu Mišovičovi CSc. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce, děkuji také Mgr. Kamile Hronové za poskytnutí faktografických materiálů z Manželské a rodinné poradny kraje Vysočina a vedení praktické části práce. Velký dík patří i mým rodičům za péči a podporu ve studiu.

OBSAH.....	4
ÚVOD.....	5

1. POHLAVÍ A PŘÍBUZENSTVÍ

1.1 Pohlaví a příbuzenství.....	6
1.2 Od klanů k věkovým kategoriím.....	6

2. DĚJINNÝ VÝVOJ TRADIČNÍ RODINY

2.1 Vznik manželství a rodiny ve společnosti prvotně pospolné.....	7
2.2 Manželství a rodina v otrokářské společnosti.....	8
2.3 Manželství a rodina ve feudalismu.....	10
2.4 Manželství a rodina v dalším dějinném vývoji do současnosti.....	12
2.5 Křesťanské chápání manželského soužití.....	12

3. CHARAKTERISTIKA SOUŽITÍ SEZDANÝCH A NESEZDANÝCH PÁRŮ

3.1 Individualistická teorie rodiny.....	13
3.2 Funkce rodiny.....	14
3.3 Důležitost sňatku v životě dnešního člověka.....	15
3.4 Jaké úkoly plní rodina?.....	15
3.5 Dobrovolné mateřství.....	16
3.6 Sňatek přežitá instituce?.....	17
3.7 K názorům mladých lidí na vstup do manželství.....	18
3.7.1 Materiální bariéry, tlak na pracovní uplatnění a kariérní růst.....	18
3.7.2 Chápání změn a kulturní bariéry.....	20
3.7.3 Sami, ale ne úplně.....	22

4. INTERVENCE A PODPORA SOUČASNÉ SPOLEČNOSTI RODINÁM A NESEZDANÝM PÁRŮM

4.1 Profesionalizovaná intervence do manželského konfliktu.....	24
4.2 Poradenský paradox.....	25

5. PRAKTICKÁ ČÁST V ČÍSLECH A FAKTECH

5.1 Příklady a srovnání soužití sezdaných a nesezdaných párů.....	25
5.2 Stručné shrnutí praktické části.....	30

ZÁVĚR.....	31
-------------------	-----------

SEZNAM

LITERATURY.....	33
ABSTRAKT.....	34

ÚVOD

Bakalářská práce má za úkol seznámit čtenáře s aktuální problematikou ve vztazích mužů a žen, a sice se soužitím nesezdaných párů. Tento fenomén se v současné společnosti objevuje čím dál častěji. Práce se bude snažit nastínit pozitiva a negativa tohoto moderního jevu a objektivně hodnotit hlediska, jež hrají roli při volbě a typu partnerského vztahu. Je rozdělena do pěti hlavních kapitol. První čtyři jsou teoretické a kapitola pátá nastiňuje praktický projev toho, co se v teoretické části objektivně ukázalo. Část je doplněna údaji pořízenými z Manželské a rodinné poradny kraje Vysočina.

V první kapitole, která bude jakýmsi vstupem, si vysvětlíme některé pojmy, které souvisí s touto prací. Text nás uvede do celé problematiky z hlediska antropologického a etnologického.

V druhé kapitole se budeme zabývat obecně soužitím párů z pohledu antropologie, tedy vývoje lidského rodu. Ukážeme si, jak muž už v prvobytně pospolné společnosti vytvářel společenství se ženou, zakládal rodinu a manželství. Soužití muže a ženy v průběhu dějin prošlo vývojem a krizemi, které se lidé, žijící v párech, snažili překonat. Tato kapitola bude v celé práci jakýmsi úvodníkem, který provede ve stručnosti čtenáře tímto antropologickým vývojem manželství.

Ve třetí kapitole se věnujeme již zmíněnému fenoménu nesňatečného soužití. Uvedu některé zdánlivé výhody tohoto soužití, například z hlediska ekonomického. Na druhé straně poukáži na jeho sekundárně nežádoucí důsledky. I podle statistik, které jsou v práci uvedeny lze jen konstatovat, že tento fenomén, rostoucí zvláště ve 20. století, zdánlivě pozitivní a moderní, má na druhou stranu dalekosáhlé negativní dopady nejen pro tento pár, ale i pro jeho potomky.

V předposlední kapitole se dozvíme o intervenci a pomoci nesezdaným párům a manželům ze strany státu a společnosti. Seznámíme se s tím, jak stát využívá své prostředky v souvislosti s poskytováním rad rodinám, mladým párům a manželům.

Poslední kapitola bude praktickou ukázkou a reflexí toho, co se v teoretické části promítlo a ukázalo jako objektivně prokazatelné.

V práci bude použita literatura z oblasti sociologie rodiny, antropologie a faktografický materiál z Manželské a rodinné poradny kraje Vysočina. V neposlední řadě pak analýza kvalitativního šetření Marcela Tomáška z Institutu pro výzkum reprodukce a integrace společnosti Fakulty sociálních studií MU Brno, zaměřený na nesezdané „singles“ mladé lidi.

1. POHLAVÍ A PŘÍBUZENSTVÍ

1.1 Pohlaví a příbuzenství

Vztah mezi osobami, které mají společného alespoň jednoho předka, představuje určitý biologický vztah, který existuje mezi pokrevně spjatými osobami. Má určitý sociální smysl, který se mění podle sledované společnosti. Nejdůležitější vztah je vztah mezi rodiči a dětmi. Obecně se pokládá poměr rodičů k dětem za tzv. genealogický vztah. Tento vztah je příbuzenství dítěte alespoň k jednomu z rodičů.¹

Příbuzenství nepokrevní je příbuzenství, které je spřízněné na základě sňatku. Toto příbuzenství se týká všech osob, mezi kterými vzniká příbuzenský vztah, který není založený na pokrevním poutu, ale jako důsledek sňatku.²

1.2 Od klanů k věkovým kategoriím

První obyvatelé Země žili v rodech, které se sdružovaly v klany. Klany mohou existovat i bez rodů. Ty zasahují do všech úrovní sociálního života, např. rezidence (usídlení) sociální stratifikace, distribuce zdrojů i lidí. Rod se vyznačoval velmi silnou sociální jednotou. Vznikala zde silná soudržnost, právě díky pokrevnímu příbuzenství.³ Funkcionalističtí antropologové kladli velký důraz na organizaci do rodů, právě díky poznatkům o afrických společnostech. Silná rivalita a konflikty mohly vést k segmentaci a tyto vytvořené segmenty mohly tvořit samostatné rody. Ukazuje se, že věk je stejně tak důležitý jako pohlaví pro pochopení sociální organizace rodu. Starci v něm prezentovali přirozenou autoritu. Dále zde existovalo přirozené právo autority starších dětí nad mladšími. Lze konstatovat, že od okamžiku narození patří jedinec k určité věkové třídě, s níž přechází od jednoho stupně k dalšímu. Takové systémy podtrhují význam kolektivní organizace a mají funkci

¹ VODÁKOVÁ, A. *Sociální a kulturní antropologie*, 3.svazek ediční řady. K vydání připravili Ladislav Hrdý, Václav Soukup a Alena Vodičková. nakladatelství: Slon: Praha 1993, ISBN: 80-901424-1-9. str. 102

² VODÁKOVÁ, A. *Sociální a kulturní antropologie*, 3.svazek ediční řady. K vydání připravili Ladislav Hrdý, Václav Soukup a Alena Vodičková. nakladatelství: Slon: Praha 1993, ISBN: 80-901424-1-9. str. 103

³ COPANS, J. *Základy antropologie a etnologie*, (z francouzského originálu Introduction à l'ethnologie et à l'anthropologie) přel. Jaroslav Brůžek, Viktor Černý, Petr Skalník). Vyd. 1. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-385-4. str. 55

donucovací i polarizující,⁴ „která socializuje mladší, a také znemožňuje starším si udržovat nastálo vliv na společenské dění.“⁵

2. DĚJINNÝ VÝVOJ TRADIČNÍ RODINY

2.1 Vznik manželství a rodiny ve společnosti prvobytně pospolné

Existuje málo důkazů o tom, v jakých organizačních strukturách žili předkové dnešního člověka po dlouhé období, ve kterém se uskutečňovala proměna zvířecího stavu v lidský, a ještě méně víme o tom, jak se mezi nimi realizovaly funkce, které později náležely rodině. Přirozeně nejsou v tomto směru žádné písemné zprávy ani materiální pozůstatky, jež by dovolovaly vyslovit o tom nějaké pravděpodobné domněnky. V závěrech se nemůžeme opřít ani o úsudek o nejstarších formách soužití lidských individuí podle analogie ze způsobu života obvyklého u živočichů, kteří jsou v říši přírody člověku nejbližší.⁶

Rody jsou už vyvinuté celky, ve kterých se projevuje vnitřní diferenciací, spojená patrně s dělbou práce na fyziologickém podkladě, která při nových, náročnějších úkonech, nutných k opatření výživy, musela nutně nastoupit. Rody se začínají také při sexuálním styku rozdělovat na skupiny, uvnitř kterých je sexuální styk neomezený, avšak navenek mezi příslušníky takových skupin přestává být obvyklý.⁷

Vzniká tím uvnitř rodu první manželská forma, tzv. manželství skupinové, které je manželskou formou příznačnou pro rodovou společnost po celou dobu jejího trvání. Skupinové manželství vznikalo sloučením několika rodů, které se stýkaly za účelem sexuálního styku a reprodukce.

Původně bylo takových manželských skupin uvnitř rodu jen několik. Podle jakých kritérií se seskupovaly není možné upřesnit. Snad odpovídaly jednotlivým generacím. Jisté je, že se soužití muže a ženy v těchto podmínkách omezovalo pouze na funkci sexuální. Výchovu dětí, přípravu pokrmů k jídlu, zhotovování oděvů atd. obstarával již větší rodový kolektiv.

⁴COPANS, J. *Základy antropologie a etnologie*, (z francouzského originálu Introduction á l'ethnologie et á l'anthropologie) přel. Jaroslav Brůžek, Viktor Černý, Petr Skalník). Vyd. 1. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-385-4. str. 55 - 57

⁵COPANS, J. *Základy antropologie a etnologie*, (z francouzského originálu Introduction á l'ethnologie et á l'anthropologie) přel. Jaroslav Brůžek, Viktor Černý, Petr Skalník). Vyd. 1. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-385-4. str. citace 57

⁶KLABOUCH, J. *Manželství a rodina v minulosti*, nakladatelství: Orbis, Praha 1962, str. 10

⁷ tamtéž

Skupiny mužů a žen, které se spojovaly k pohlavnímu styku, žily v kolektivu a sňatky se skupinami z jiných takových kolektivů nebyly obvyklé. U všech forem skupinového manželství, stejně tak jako v době promiskuity prvotní hordy, kdy docházelo k neomezenému pohlavnímu styku mezi větším počtem mužů a žen, nebyl nikdy znám určitě otec. Matka sama pak sice rozlišovala své děti od dětí ostatních žen, ale ani mateřský vztah neměl větší společenský význam, protože výchovu i výživu dětí zajišťoval celý rodový kolektiv pro všechny děti stejně.

Soustava mateřského příbuzenství trvá nezměněna i v době, kdy se jako výsledek vnitřního vývoje skupinového manželství vyvinulo manželství párové. Původně bylo rozdělení na manželské skupiny poměrně jednoduché. Vývoj skupinového manželství záležel však v tom, že se stále omezoval okruh osob, které spolu směly vcházet v manželství i uvnitř téže generace. Vzrůstaly totiž mezi členy rodu zábrany k sexuálnímu styku. Růst těchto zábran ve skupinovém manželství posiloval výše uvedené tendence, až se konečně delší dobu trvající spojení jednoho muže a jedné ženy stalo pravidlem.⁸

2.2 Manželství a rodina v otrokářské společnosti

Párové manželství při své volnosti vedle sebe dobře snášelo řadu pozůstatků skupinového manželství, které dovolovaly oběma manželům styk i s jinými partnery.⁹

U mnohých národů neexistovala ještě ani v této době jakákoli omezení v sexuálním styku. Např. v nejstarším období dějin Číny se scházely dívky s chlapci ze sousedních vesnic o jarních slavnostech v polích a obcovali spolu bez jakýchkoli zábran. Čekalo-li pak děvče dítě, brali se při podzimních slavnostech, a oznámili svůj sňatek pouze rodičům. Podobná volnost předsvatebního styku panovala i u Keltů, mnoha praobyvatel Indie, Malajců, Indiánů a jiných národů, např. u Slovanů. Teprve sňatkem se realizovala moc muže nad ženou a začínala její povinnost věrnosti. Aby se žena mohla oddávat jen jednomu muži, musela se napřed po nějakou dobu oddávat všem mužům. Někde byly dívky posílány před provdáním do chrámu, kde se několik let oddávaly volné lásce, a teprve pak se směly vdát. Jinde bylo právo všech mužů na ženy symbolicky demonstrováno přímo ve svatebním rituálu: ženichovi přátelé, příbuzní, nebo zase úřední funkcionáři nebo pohanští kněží vykonali defloraci nevěsty za všechny muže dohromady, a teprve pak se směla stát právoplatnou manželkou ženicha.

⁸ KLABOUC, J. *Manželství a rodina v minulosti*, nakladatelství: Orbis, Praha 1962, str 25.

⁹ tamtéž

Naopak poměrná rovnost postavení obou pohlaví se nacházela v Egyptě, kde byla zachována po celou dobu trvání této civilizace. Postavení žen se během doby zhoršilo jen nepatrně. Ženy ve starém Egyptě nezaujímalý v rodině i ve společnosti podřadné místo. Byly vychovávány stejně jako chlapci a vzděláním nezůstávaly za muži. Samostatně uzavíraly satební smlouvy, vládly svým majetkem a účastnily se i po provdání společenského života stejně jako muži. Poměr mužů k ženám byl zdvořilý. Erotická kultura dosáhla vysokého stupně. Egyptské ženy jsou opěvovány v rozsáhlé milostné poezii.¹⁰

Zprávy o poměrně dobrém postavení žen můžeme najít i v nejstarších pramenech Mezopotámie, kde jsou ženám např. vůči dětem přiznávána práva, jaká měli otcové.¹¹

Podobné formy měla monogamie původně i u starých Římanů v době, kdy v Římě vznikala raná otrokářská společnost. Když se dokončoval proces rozpadu rodové občiny, představoval římský svazek mužů a žen jednotlivé rodiny (familie). Otec (pater familias) byl jediným neomezeným vlastníkem půdy, dobytka, všeho hospodářského náčiní i otroků. Zbylá rodová pouta neměla již velký význam. Postavení svobodných příslušníků rodiny se nelišilo v podstatě od postavení otroků, pater familias měl nad nimi neomezenou moc a mohl je nejen prodat do otroctví, ale i usmrtit bez jakýchkoli důsledků.¹²

Máme zde před sebou patriarchální monogamní rodinu, jejíž všechny rysy jsou klasicky vyvinuty. Tuhé patriarchální poměry se však začaly zmírňovat současně s tím, jak se z primitivní agrární komunity stával rozvinutý otrokářský velestat.¹³

Manželství s plnými právními účinky bylo v římském právu možné jen mezi plnoprávními a dospělými občany, jestliže nebyly mezi nimi manželské překážky. Vznik manželství absolutně vylučovala impotence, trvajíc jiný manželský svazek a od principiátu též vojenský stav. Překážkami bylo pokrevní příbuzenství v přímé linii, v pobočné linii mezi sourozenci a mezi strýcem a neteří, švagrovství, různost společenského stavu a cizoložství. Sňatek, který byl uzavřen při existenci takových překážek byl neplatný.

Manželství definovali římscí právníci jako trvalé a úplné společenství života muže a ženy, jehož účelem je zplození dětí. Vůle manželů žít v takovém společenství, jež se musela projevit určitými objektivními znaky (muž uvedl ženu do svého domu a přiznával jí postavení matky svých dětí ve společenském životě), byla základní skutečností, jejíž existence rozhodovala o vzniku i trvání manželství.¹⁴

¹⁰ KLABOUCH, J. *Manželství a rodina v minulosti*, nakladatelství: Orbis, Praha 1962, str. 25. – 27.

¹¹ KLABOUCH, J. *Manželství a rodina v minulosti*, nakladatelství: Orbis, Praha 1962, srov.str. 31

¹² tamtéž

¹³ tamtéž

¹⁴ KLABOUCH, J. *Manželství a rodina v minulosti*, nakladatelství: Orbis, Praha 1962, srov.str. 33

V době klasického Říma bylo už tedy možné i manželství bez mužovy moci nad ženou. V této době bylo ovšem už i postavení manželek uvolněno natolik, že tu nebyly podstatné rozdíly. Již zákon XII. z poloviny 5. stol. př. n. l. odňal manželům právo ženu usmrtit a později i k přísnějšímu potrestání musel mít muž souhlas blízkých příbuzných. Zmírňování mužovy moci nad ženou se projevilo také v důležité otázce ukončení manželství.¹⁵

Starí Římané, kteří si žen jen aspoň trochu vážili, přiznávali zásadně kterémukoli z manželů právo ukončit manželství z jakýchkoli důvodů buď vzájemnou dohodou, nebo jen jednostranným ústním nebo písemným prohlášením. Manželství zanikalo prostě přerušáním manželského soužití, a docházelo k tomu také bez vůle manželů, např. válečným zajetím nebo deportací jednoho z nich. Setrvání v manželství nesmělo být zajišťováno ani zvláštními smlouvami, a teprve křesťanští císaři začali připouštět rozvody jen z určitých důvodů.

Ve skutečnosti ovšem manželka, která byla v manželově moci, své právo k rozvodu uplatnit nemohla, protože manžel disponoval její osobou, měl právo ji dát přivést nazpět, jestliže mu utekla, a mohl ji v rozvázání manželství zabránit.¹⁶

Sňatek se u Římanů konal zhruba mezi 14. – 18. rokem. Sňatku předcházely zasnuby. Pokud někdo ze snoubenců odstoupil od plánovaného sňatku, musel v případě újmy druhé straně nahradit škodu. Muži si dovedli udržet poslušnost svých manželek a od přísných manželů byly neposlušné ženy i tělesně trestány.¹⁷

Postavení žen v otrokářské společnosti nebylo optimální. Převaha muže a jeho práv mu přiznávala vládu nad ženou a muž mohl svobodně rozhodovat o jejím osudu. Vývoj rodiny a manželského svazku ve feudální společnosti se poněkud změnil.

2.3 Manželství a rodina ve feudalismu

Zápas feudalismu s otrokářským zřízením starověkého Říma trval asi dvě století, až postupně feudalismus prokázal svoji převahu a úplně ho vytlačil. V různých částech světa vypadalo raně feudální zřízení a manželské soužití poněkud různě. My se soustředíme pouze na evropský kontinent a ukážeme si, jak toto zřízení a příchod křesťanství ovlivnily život rodiny a manželů.

¹⁵ KLABOUCH, J. *Manželství a rodina v minulosti*, nakladatelství: Orbis, Praha 1962, srov.str. 33. – 34.

¹⁶ KLABOUCH, J. *Manželství a rodina v minulosti*, nakladatelství: Orbis, Praha 1962, str 34

¹⁷ KLABOUCH, J. *Manželství a rodina v minulosti*, nakladatelství: Orbis, Praha 1962, str 39

Monogamní manželství a patriarchální rodina převládla také v evropské feudální společnosti a její základní vztahy se stabilizovaly i v jejím manželském a rodinném právu. Feudalismus vznikl na území římské říše rozkladem otrokářského zřízení tak, že kolóni a otroci usazení na tomto území se dostali do postavení feudálních nevolníků, v ostatních částech Evropy přímo z rozpadu společnosti prvotně pospolné. Germáni a Slované, kteří se při stěhování národů usídlili po Evropě, zakládali feudální státy na svém domovském území a pomáhali dokončit proces feudalizace i v románské Evropě. Proces vzniku feudalismu, který započal někdy v 2. – 4. století v římské říši, byl do 13. stol. i na periferiích Evropy dokončen.

S postupujícím rozkladem prvotně pospolných vztahů, se vznikem tříd a soukromého majetku se posilovaly patriarchální prvky rodinného zřízení, a vytvářela se diferenciací u různých rodících se společenských tříd.¹⁸

U vládnoucí vrstvy, z níž se zrodila třída feudální, převládala ještě v 6. a 7. století patriarchální velkorodina s mnohoženstvím a sexuální nevázaností mužů, zatímco se utužovala povinnost věrnosti žen. Naproti tomu nelze mluvit o širších rodinných svazcích u závislého obyvatelstva-vznikající skupiny nevolníků žili v párech, jež byli podrobena dispozicím velmože, který je ovládal.¹⁹

Pro další vývoj manželství a rodiny v evropské feudální společnosti bylo charakteristické všestranné uspořádání manželských poměrů a poměrů mezi rodiči a dětmi.

Evropské národy uzavíraly manželství každý podle svých obyčejů ještě dlouho po přijetí křesťanství: teprve po uzavření sňatku odcházeli snoubenci do kostela požádat o požehnání a později byl konán i svatební obřad před kostelem. Pouze však proto, že se tam soustřeďovalo mnoho lidí a že tím sňatek získával publicitu. Přítomnost kněze, nebo dokonce jeho spolupůsobení při obřadu nebylo třeba.²⁰

Prosazování křesťanských manželských zásad se stalo předmětem třenic a rozbrojů. Omezení na jednu ženu, zákaz předsvatebních sexuálních styků, povinnost věrnosti pro muže stejně jako pro ženu, zákaz zapuzování manželek, zdrženlivost v sexuálních stycích a omezení libovůle při výběru ženy, to vše byly zásady, jež stály v rozporu s dosavadním způsobem života právě u vládnoucích tříd feudálních států.²¹

Můžeme tedy říci, že křesťanství středověku značně ovlivnilo jak manželský život, tak i život rodinných příslušníků. Muž i žena měli stejná práva, která jim umožňovala podílet se na výchově dětí, a dalších činnostech, které mohli společně vykonávat.

¹⁸ KLABOUCH, J. *Manželství a rodina v minulosti*, nakladatelství: Orbis, Praha 1962, str. 57.

¹⁹ tamtéž

²⁰ KLABOUCH, J. *Manželství a rodina v minulosti*, nakladatelství: Orbis, Praha 1962, str. 58., 59.

2.4 Manželství a rodina v dalším dějinném vývoji do současnosti

Zmiňme se ještě o vývoji rodinného života v novověku. Sociolog Lawrence Stone se zabýval historickou sociologií a sledoval vývoj rodinného života v Evropě od tradičních forem až po moderní. V období od 16. do 19. století rozlišil tři fáze. V první fázi převládaly rodiny, které žily v malých domácnostech, ale současně udržovaly úzké kontakty se svými příbuznými. Citový prožitek a sounáležitost nebyl ani normou a lidé o něj ani moc neusilovali. Sexuální styk v manželství byl považován spíše za nutnost ke zplození dětí než za zdroj rozkoše. Druhá fáze se vyskytovala od první poloviny 17. století do počátku 18. století. Rodina se jaksí vymezila a rodinné vztahy se odlišily ve vztahu k širší rodině. Byl kladen větší důraz na mateřskou a rodičovskou lásku, zvyšovaly se i pravomoci otce. Třetí fáze je obrazem dnešní západní rodiny, kdy se rodina těší značné míře soukromí a vytváří se citový individualismus, tedy vytvářejí se manželské vztahy na základě osobní volby. Je už odděleno pracoviště a domov a ten se stává ne místem výroby, ale místem spotřeby.²²

2.5 Křesťanské chápání manželského soužití

Křesťanství definuje vztah mezi manžely jako lásku. To patří k jeho historicky nejvýznamnějším přínosům. Tato nová definice vztahů mezi lidmi se stala tím podstatným, čím křesťanství v určité rovině otevřelo novou cestu dalšímu vývoji evropských společností.

Na rozdíl od starozákonního světa i od klasického Říma, které se bez lásky při definici vztahů koneckonců obešli, křesťanské pojetí rodinných vztahů je celé postaveno na předpokladu vzájemné lásky mezi manžely. Je to nejen historické *novum*, ale z jistého hlediska jde přímo o anomálii ve vývoji druhu. Historikové a antropologové se dnes vesměs shodují v názoru, že všechny dosavadní společnosti (s jedinou výjimkou současných společností naší kultury) se chovaly a chovají spíše nedůvěřivě k upřílišněné lásce mezi partnery, protože se tím zvyšuje riziko, že manželé jeden pro druhého zapomenou na své ostatní sociální závazky a žádná rozumná společnost si nedovolila dosud budovat instituci rozhodující o samé její fyzické (a v jisté míře i sociální) reprodukci na něčem tak křehkém, jako jsou city, kterými procházejí páry v době namlouvání.

To nové, s čím přišlo křesťanství před dvěma tisíci lety, čímž je adorace lásky mezi manžely, má velmi dlouhou životnost. Na první pohled se koncepce manželské lásky

²¹ KLABOUCH, J. *Manželství a rodina v minulosti*, nakladatelství: Orbis, Praha 1962, str. 59., 60.

²² GIDDENS, A. *Sociologie* přeložil Jan Jařáb, . nakladatelství: Argo Praha 1999. ISBN 80-7203-124-4 str. 157 a 158

zachovala ve své podstatě nezměněná do dneška a přežila i proces zesvětštění celé naší každodennosti – včetně původně posvátné instituce manželství. Také naše dnešní vidění rodinných vztahů (a opět nejde jen o právní systém, či jinak formulované normy) předpokládá přece vzájemnou lásku mezi mužem a ženou, kteří spolu žijí v manželství, jako nezbytnou podmínku úspěchu jejich soužití.²³

„*Manželská láska, jak se ji pokoušel svatý Pavel vysvětlit Efezským, bývá cítěna velmi asymetricky. Nižší postavení ženy ve vztahu je považováno jako samozřejmé. Muž – láska, žena – úcta. Je to pořád starozákonní, a jak již bylo řečeno, římský patriarchát. Ale přece se něco mění, a snad to podstatné. Na rozdíl od tradičního patriarchátu zavázalo novozákonní pojetí muže úplnou odpovědností – a to především odpovědností za duševní blaho jeho ženy. Druhá strana mince moci – odpovědnost toho, komu byla moc svěřena – má tu mnohem výraznější razbu.*“²⁴ Novozákonní texty kladou nebývalý důraz na duchovní odpovědnost. „Mnohé se změnilo od té doby, leč snad až po naše dny stále platí: co jiného je láska, než převzetí odpovědnosti za štěstí – tedy za duševní blaho – toho druhého? Tedy: převzetí spirituální odpovědnosti? Ač sekularizována, spirituální odpovědnost páteří manželské lásky zůstává.“²⁵

3.CHARAKTERISTIKA SOUŽITÍ SEZDANÝCH A NESEZDANÝCH PÁRŮ

3.1 Individualistická teorie rodiny

Francois de Singly se od konce sedmdesátých let 20. století zabývá sociologií rodiny. Tento sociolog pracuje s tzv. „*individualistickou tezí*“ sociologie rodiny É. Durkheima, P. Bourdieua a P. Bergera.

Émile Durkheim zdůrazňuje ve své přednášce (*La famille conjugale* z roku 1892), že problémy rodiny se nemění a zůstávají snad sto let stejné, spíše se jedná o dvě nové základní charakteristiky. A sice o „privatizaci“ rodiny, neboli stažení do soukromí, akcentování

²³ MOŽNÝ, I. *Moderní rodina (mýty a skutečnosti)* Nakl. Blok, 1990, ISBN 80-7029-018-8 str. 64.

²⁴ MOŽNÝ, I. *Moderní rodina (mýty a skutečnosti)* Nakl. Blok, 1990, ISBN 80-7029-018-8 citace str. 65.

²⁵ MOŽNÝ, I. *Moderní rodina (mýty a skutečnosti)* Nakl. Blok, 1990, ISBN 80-7029-018-8 citace str. 66.

vztahů uvnitř ní a její „socializaci“ tedy zvyšující se míru zasahování státu do rodiny. Durkheim se zabývá celý život typem nukleární rodiny. Přichází tak s definicí, na které se zakládá Singlyho definice pro tento typ rodiny a sice „rodinou vztahovou“.

Durkheim si již v roce 1892 všiml, že ke své rodině máme hluboký vztah právě díky svému biologickému otci, matce a sourozencům. Durkheim přišel s přínosnou novou tezí, že individualizace a osamostatnění se od rodičů vede k anomii a chaosu a to vede až k sebevraždě. To je způsobeno právě díky odloučení se od přísných domácích sociálních norem a pravidel. Pierre Bourdieu aplikuje na rodinu svou koncepci bitevního pole, kde každý z rodinných příslušníků má v tomto poli své místo. Rodinní příslušníci pak bojují spolu o různé druhy kapitálu, kterým jsou peníze, prestiž nebo úspěch. K tomuto boji pak používají různé strategie ve formě manželství a strategie reprodukce. Francois de Singly se opírá mnohem více o sociální konstruktivismus a interpretativní sociologii. Každá společnost vnímá svou realitu jako daný fakt, který prostě je. Při procesu odloučení se od rodiny, kdy jedinec zakládá vlastní rodinu, si postupně zvyká na nové sociální prostředí. V momentě, kdy se vyskytne první překážka, člověk konfrontuje svůj problém se stejně založeným sociálním okolím. Manželství a rodina je podle Bergera jediný prostor, ve kterém se může mladý člověk zdravě a samostatně vyvíjet.²⁶

3.2 Funkce rodiny

Každý člověk, i méně vzdělaný, má nějaké vysvětlení, proč se nachází na takové sociální příčce, na které se nachází. Základním předpokladem pro úspěšný život je úspěch a základním projevem úspěchu je postup po stupních sociální stratifikace. Parsonova teorie rolí formalizovala funkci muže v rodině jako vůdce tohoto společenství po této sociální stupnici. Podmínkou pro to, aby muž mohl uspět, je omezení rolí na jednu v rodině, což zároveň racionalizuje konzervativní uspořádání uvnitř rodiny. Odstraňuje to soutěživost mezi mužem a ženou a zvyšuje rodinnou solidaritu. Prudký vzestup nástupu žen do zaměstnání a zvýšení počtu rolí během posledních desetiletí u ní i u muže učinil však identifikaci statusu muže se statusem rodiny neudržitelnou. Tato Parsonova koncepce rodiny je, jak se zdá, nejspolehlivější pro zdravé a harmonické rodinné soužití. V sociální stratifikaci, kterou zaštiťuje a posiluje muž, se může zdravě vyvíjet i rodinný potomek.²⁷

²⁶ TOMÁŠEK, M., *Singles a jejich vztahy*, Sociologický časopis 2006 ročník 42. č. 1 Str. 670. – 675.

²⁷ MOŽNÝ, I. *Sociologie rodiny*. Sociologické nakladatelství, Praha, 1999. str. 79. – 81. ISBN 80-85850-75-3

3.3 Důležitost sňatku v životě dnešního člověka

Rozsáhlé studie, které proběhly v Southamptonu ve Velké Británii ukázaly, že současné hodnoty dnešních mladých lidí vedou k jejich rozhodnutí žít bez partnera právě díky tendenci osobnostního růstu a kariéry. Upřednostňování kariéry vyžaduje často geografickou mobilitu, naplňovanou na úkor formování partnerských vztahů. Zároveň se však prosazují vztahy, které nesdílejí společnou domácnost. Tyto vztahy typu „spolu, ale odděleně“ dokazují, že se mění charakter partnerských vztahů mladých lidí.²⁸

Snižuje se podíl těch, kteří odcházejí z domova za účelem sňatku nebo kohabitace. Jak vyplynulo ze sčítání lidu v roce 2001 v České Republice, zvýšil se počet mladých lidí, kteří společně tvoří větší domácnost a lidí nesezdaných žijících v jedné domácnosti. „V roce 1961 žilo samostatně 5,6% osob ve věku 29 let, v roce 2001 to bylo už 15,7%“²⁹

Od 90. let výrazně vzrostl počet svobodných matek a došlo k nárůstu bezdětných žen do 30 let věku. Této skutečnosti však nebyla věnována hlubší pozornost. Uvedená změna je spojena s posunutými modely partnerského chování. Poslední empirické průzkumy zjistily, že skoro 1/3 lidí mezi 20. a 35. rokem žije mimo manželství.

3.4 Jaké úkoly plní rodina?

Zkusme se na rodinu podívat z křesťanského pohledu. Již sv. Pavel ve svých listech zdůrazňuje význam lásky mezi mužem a ženou. Důležitý pro rodinné společenství je dialog. Rodina se vyznačuje společenstvím cílů, kulturních hodnot a významů. V rodině je také důležitá dělba činností. Rodina má hlavní úkoly:³⁰

²⁸ TOMÁŠEK, M., *Singles a jejich vztahy*, Sociologický časopis 2006 ročník 42. č. 1 . str. 82-84.

²⁹ TOMÁŠEK, M., *Singles a jejich vztahy*, Sociologický časopis 2006 ročník 42. č. 1.

. citace str. 84 “Bartoňová relativizuje dynamiku nárůstu cenozvňích domácností mladých jednotlivců v roce 2001 (tj v období 1991 – 2001) poukazem na celkově vyšší počet narozených v dané kohortě vzhledem k populačně silným ročníkům ze začátku 70. let a souběžně zastavení růstu podílu domácností samostatně bydlících jednotlivců v 90. letech (ten I podle Bartoňové lze ovšem vysvětlit omezenou dostupností samostatného bydlení). Podobně v kontextu změn v časování sňatečnosti a rozvodovosti a též v úrovni úmrtnosti starších osob Bartoňová přiznává razantní nárůst podílů domácností svobodných žen do 30 let věku (2,4krát více než v roce 1970, tj. 3/4 domácností žen-jednotlivců do 30 let věku) na úkor zastoupení domácností vdaných žen do 30 let věku a přetrvávající růst podílu domácností rozvedených mužů vlivem rostoucí rozvodovosti již od 30 let věku” (Bartoňová, D. 2005. “Cenzové domácnosti jednotlivců v České republice v poslední třetině 20. století.” *Demografie* 47 (2): 77-86

³⁰ BAHOUNEK, T. *Křesťanská sociologie pro každého* nakladatelství: Arca JiMfa spol. s.r.o., Třebíč 1997, ISBN 80-85766-95-7 str.116.-119.

1. „Vytvářet osobní společenství
2. Reprodukce (čili předávání života a služba životu)
3. Výchovný – a vůbec společensko-kulturní
4. Náboženský jako účast na životě a poslání Církve (FC,17)
5. Vytvářet osobní společenství: Rodina především vytváří osobní společenství tím, že vede manžela s manželkou k vzájemnému zdokonalování se každého jako jedince“³¹

Tyto funkce by měla plnit křesťanská rodina. Jak se ale ukázalo z moderních průzkumů, mladí lidé v současnosti častěji preferují profesní růst a kariéru na úkor manželství a plánované reprodukce.

Existuje více názorů a pohledů na sociální stratifikaci v rodině. Nejspolehlivější přirozené postavení v rodině je postavení muže. I když existují povolání ryze mužská a ryze ženská, příjem ženy by měl mít jen doplňkový charakter. S vyššími požadavky na mobilitu a pracovní nasazení se vycentralizovaly role v rodině a tím se omezily možnosti obou rodičů zastávat více rolí najednou.³²

3.5 Dobrovolné mateřství bez partnera

České autorky Kozlová a Tomanová realizovaly šetření, které zkoumalo dobrovolné mateřství bez partnera a vliv této skutečnosti na vývoj dítěte. Jeho cílem bylo zjistit motiv rozhodnutí mladých žen vychovávat dítě bez partnera. V rámci pilotní studie bylo osloveno 200 žen, dokončených a použitelných rozhovorů bylo 118. 94% žen uvedlo, že stejně kvalitní výchova může být u jednoho z rodičů, stejně jako u obou. S jejich názorem se neshoduje většina odborníků: např. Vymětal vidí jako prevenci strachu a fóbií u dětí klidný a harmonický vztah obou rodičů. C. G. Jung hovoří o tzv. komplexech, ve kterých se odrážejí naše vztahové vzorce z dětství i pozdějšího života, včetně doprovodných afektů a doprovodných modelů chování.

Významná byla otázka, která se dotazovala na motiv, pro který se dotazované matky rozhodly vychovávat své děti samy, bez spoluúčasti biologického otce. 31,4% žen uvedlo jako důvod špatné zkušenosti s muži, 43,2 % neochotu se přizpůsobovat, touhu být nezávislá

³¹ BAHOUNEK, T. *Křesťanská sociologie pro každého* nakladatelství: Arca JiMfa spol. s.r.o., Třebíč 1997, ISBN 80-85766-9 citace str. 119

³² MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost* Sociologické nakladatelství Slon, Praha 2006 ISBN 80-86429-58-X, str. 96

a budovat kariéru. 23,6 % uvedlo, že nenalezly vhodného partnera, se kterým by chtěly žít a vychovávat své děti, ale přály si mít děti. Zbývající procento uvedlo jako důvod vzor ze své primární rodiny. Většina odborníků by jejich rozhodnutí odmítnout přítomnost otce při výchově považovala za velmi nezodpovědné.

Podle Ronenové se velmi často u chlapců (častěji než u dívek) objevují psychické poruchy, s výjimkou úzkosti a deprese. Ronenová vidí velké důsledky psychických poruch u dětí právě v nepřítomnosti otce při výchově. Sociální politika by měla reagovat na zvyšující se počet narozených dětí mimo manželství a těmto dětem být připravena poskytnout pomoc.³³

3.6 Sňatek přežitá instituce?

Marcel Tomášek z Fakulty sociálních studií MU Brno realizoval šetření, které mělo za úkol zjistit motivaci, cíle, racionalizaci a charakteristické životní strategie nesezdaných *singles*.³⁴

Průzkum zahrnoval 39 hloubkových rozhovorů o délce 45 až 100 minut, a většina z komunikačních partnerů/partnerek náležela do věkové hranice 23-32 let, s výjimkou jednoho třicetiletého a jedné dvacetidvouleté komunikační partnerky. Rozhovory byly vedeny podle předem připraveného scénáře, který zahrnoval několik tématických segmentů:

1. Jak dlouho je sám(a), rozchod a délka jeho/jejího vztahu, aktuální plány a motivace.
2. Konkrétní sociální a rodinné zázemí ve světle komunikačního přístupu partnera/partnerky k partnerským vztahům a následně širěji ve společenské situaci 90. let a na začátku této dekády – vzdělanostní a kariérní postup.
3. Postoje k různým dimenzím manželství a singlovství, hypotetická otázka o řešení případného neplánovaného těhotenství a faktorech, které hrají roli v rozhodování v této situaci.
4. Dále praktické problémy, tzn. např. setkávání se a seznamování s potencionálními partnery/partnerkami a udržování vztahů v souvislosti s prací, volným časem a celkovým časovým vytížením a jak si komunikační partner/partnerka představuje svoji situaci za 3 až 5 let.³⁵

³³ KOZLOVA, L., TOMANOVÁ, N. *Dobrovolné mateřství bez partnera*, (online) dostupné z <http://www.genderonline.cz/view.php?cisloclanku=2006011603>

³⁴ TOMÁŠEK, M., *Singles a jejich vztahy*, Sociologický časopis 2006 ročník 42. č. 1. str. 85

³⁵ TOMÁŠEK, M., *Singles a jejich vztahy*, Sociologický časopis 2006. ročník 42. č. 1. str. 85 a 86

Jako místo pro realizaci rozhovorů zvolil autor průzkumu restaurační zařízení, kavárny nebo bary, právě z důvodu navození anonymity a pocitu bezpečí. V těchto zařízeních bylo pak jednodušší přiblížit se situaci, v níž většina komunikačních partnerů/partnerek mluví o těchto věcech se svými blízkými známými.³⁶

Rozhovor byl ukončen tehdy, když se odpovědi v rozhovoru začaly opakovat nebo obměňovat.³⁷

3.7 K názorům mladých lidí na vstup do manželství

3.7.1 Materiální bariéry, tlak na pracovní uplatnění a kariérní růst

Mnoho komunikačních partnerů hovořilo o změnách při založení rodiny negativně v důsledku špatné ekonomické situace. Vyslovili svůj názor, že by neradi přivedli na svět potomka do špatně zabezpečené rodiny. Hovořili také o budování profesní kariéry proto, aby mohli rodinu dobře ekonomicky zajistit. Tito komunikační partneři počítali také s finanční pomocí rodičů.³⁸

V důsledku snížené porodnosti a kohabitace po roce 1989 se rozvinula rozsáhlá diskuze nad otázkou rozhodování se mladých lidí pro manželství a kohabitaci s plánovanou reprodukcí.

Během diskuze se vynořily dvě základní pozice vysvětlující pokles porodnosti: „Krizově-ekonomická“, která je spojena s finanční nedostupností koupě nebo pronájmu bytu, zdražováním mateřských školek, obecněji růstem životních nákladů, nárůstem nezaměstnanosti a celkově špatnou sociální situací potencionálních mladých rodičů a „kulturní“ která souvisí s profesním uplatněním mladého člověka.³⁹

Profesní růst a kariéra se často u komunikačních partnerů a partnerek jevila jako překážka než jako pozitivum pro navázání dlouhodobého vztahu a vstupu do manželství.

³⁶ TOMÁŠEK, M., *Singles a jejich vztahy*, Sociologický časopis 2006. ročník 42. č. 1. citace str. 86

³⁷ TOMÁŠEK, M., *Singles a jejich vztahy*, Sociologický časopis 2006. ročník 42. č. 1. str. 86

³⁸ Tematická sekvence do jisté míry korigovaná v průběhu prvních rozhovorů se ukázala jako relativně přirozená a sledující obvyklou chronologii sebe-prezentování se komunikačních partnerů/partnerek v souvislosti s partnerskými vztahy. K její aktivní aplikaci docházelo častěji u komunikačních partnerů/partnerek nalezených prostřednictvím internetových seznamek, tj. v situaci určitého setkání naslepo bez představy o konkrétní formě a tematické náplni rozhovoru, které v případě zprostředkování setkání a rozhovoru prostřednictvím konkrétní osoby, ať již přátel, kolegů a kolegyně nebo dříve vyslechnuté osoby byly zřejmější.”

³⁹ tamtéž

„Spousta singles starších než já maj peníze, práci, ale samozřejmě, aby byly peníze, musejí mít práci od rána do večera. Potom nějaký vztah nemusejí ani navázat, protože se pohybují neustále v uzavřené komunitě, takže sice jistá promiskuita – sexuální vyžití tam existuje, ale nějaký vztah těžko...“ (25, žurnalista na volné noze)⁴⁰

Jiný komunikační partner přišel s odlišnou vizí:

„U mě tam chyběj ty prachy. Dělat něco, co člověka baví je fantastická věc. Nevím. Myslím, že v mém případě to přinese spíš štěstí, a tím pádem dobřej vztah. Takhle to chci. Nechci někde dřít jako kretén prostě od rána do večera, nemít čas a ženskou a pak z toho všeho být nasranej. Chci hodně pracovat, mít z toho radost a ještě tu ženskou tam mít.“⁴¹

Takto se vyjádřil jeden z komunikačních partnerů a uvažoval nad otázkou, proč zůstává sám a nechce navázat dlouhodobý vztah. U komunikačních partnerů/partnerek, kteří se vyslovili nad touto otázkou je zřejmé, že jde spíše o volbu mezi prací a vztahem, než mezi dětmi a rodinou.⁴²

Vzhledem k většímu počtu univerzitních studentů a studentek a následně absolventů/absolventek došlo k vyššímu tlaku spojenému s profesním uplatněním. Na absolventy jsou kladeny vyšší nároky než dříve.⁴³

3.7.2 Chápání změn a kulturní bariéry

Komunikační partneři a partnerky v další části rozhovoru zdůrazňovali dopad na události po roce 1989. Uvedli, že kdyby nedošlo k těmto změnám po roce 1989, byl by na ně vyvíjen tlak uzavřít manželství již v mladším věku. Mění se charakter partnerských vztahů v souvislosti se společenskou změnou vyjádřila jedna z komunikačních partnerek:

„Já si myslím, že vztahy byly vždy nějak komplikované, takže, zda jsou teď komplikovanější než před tím nevím – hlavně je nám teď poskytnuta větší svoboda v těchto vztazích. Máme to

⁴⁰ TOMÁŠEK, M., *Singles a jejich vztahy*, Sociologický časopis 2006. ročník 42. č. 1. citace str. 88

⁴¹ TOMÁŠEK, M., *Singles a jejich vztahy*, Sociologický časopis 2006. ročník 42. č. 1 citace str. 89

⁴² TOMÁŠEK, M. *Singles a jejich vztahy*, Sociologický časopis ,2006. ročník 42. č. 1 str. 89

⁴³ TOMÁŠEK, M., *Singles a jejich vztahy*, Sociologický časopis 2006. ročník 42. č. 1 str. 90

těžší, když nemáme ten tlak raději zůstat spolu a nemáme už tak silné tradice jako před tím. Takže lidé se často rozcházejí a právě ten tlak společnosti není, právě ta svoboda, kterou jsme tak chtěli, z druhé strany, právě ta je překážkou.“ (29, administrativní pracovnice ve firmě)⁴⁴

Tento obsah lze zařadit do obecného trendu destandardizace a uvolnění životních biografii typickou pro kolektivní zážitky v souvislosti s individualizací. Na destandardizaci je nahlíženo různě. Například podle Giddense představuje pozitivum přinášející jednotlivcům větší svobodu. Naopak Beck a Beck-Gernsheim uvádí, že to s sebou nese neodbytnou nutnost promýšlení a rozhodování o každém kroku, protože narušením obvyklých rutin se usnadňuje působení ohrožujících tlaků na jednotlivce.⁴⁵

Mnozí z komunikačních partnerů/partnerek chápou vývoj v 90. letech pozitivně. Jedna z partnerek (27, pracovnice v public relations) uvedla, že uvolnění politické situace po roce 1989 ji umožnilo vycestovat do zahraničí a celkově se osamostatnit. Pro některé muže by tento obraz vyzařoval spíše odpudivě, když si představí svoji partnerku takto ambiciózní. Prosazující se individualizace očekávání a s ní spojená dilemata jsou ještě explicitněji zvýrazněna v další výpovědi (32, svobodná matka, asistentka, sekretářka).⁴⁶

„A já si prostě nejsem schopna říct jako že, ano tak tenhle člověk sice dělá tohle to, ale v tomhle tom zas je úžasný. Jo, já začnu vidět jenom to hnusný potom a nejsem ochotna vidět to dobrý, to jsem myslela téma kompromisama, i když to je špatně zvolené slovo tady na tohle, takhle jsem to myslela. Když prostě víš, co chceš, že chceš prostě toho manžela a děti a auto a dům a chatu, tak akceptuješ i tyhle ty věci, který se ti třeba nelíbí, ale řekneš si: , jo tak zas to vyvažuje tohle to.“⁴⁷

V této výpovědi zahrnuje komunikační partnerka konflikt spojený s Giddensovým konceptem „čistého vztahu“, ale na druhé straně si uvědomujeme, že čistý vztah je poněkud komplikovanější, když v sobě zahrnuje nejen vztah k partnerovi, ale i ekonomickou a

⁴⁴ TOMÁŠEK, M., *Singles a jejich vztahy*, Sociologický časopis 2006. ročník 42. č. 1 citace str. 91

⁴⁵ TOMÁŠEK, M., *Singles a jejich vztahy*, Sociologický časopis 2006. ročník 42. č. 1 str. 91

⁴⁶ TOMÁŠEK, M., *Singles a jejich vztahy*, Sociologický časopis 2006. ročník 42. č. 1 str. 92

⁴⁷ TOMÁŠEK, M., *Singles a jejich vztahy*, Sociologický časopis 2006. ročník 42. č. 1 citace str. 92

materiální zátěž. I přestože komunikační partnerka preferuje tzv. „čistý vztah“, uvědomuje si, že v běžném životě jej nelze v podstatě dosáhnout, proto zůstává sama.

Mezi další vysvětlení problematiky zvyšujícího se věku singlovství bývá to, že jak komunikační partneři uvádějí, není možné jako v mladším věku si nasadit růžové brýle a myslet si, že všechno bude krásné. Další otázkou spojenou s tímto problémem je trend samostatného bydlení. Jedna z komunikačních partnerek uvedla: (29, vedoucí clientského centra leasingové společnosti)⁴⁸

„Já vím ,že se k tomu pořád vracím, ale k tomu osamostatnění – to hraje velkou roli. A říkám, hodně rychle se na to zvykne a těžko se to boří. Kdo se nastěhuje od rodičů a zakládá rodinu, vlastně touto fází neprojde a neřeší ji. Ale já samozřejmě jsem na svoje pohodlí zvyklá a samozřejmě kdokoli cizí, nepočítám návštěvu, to si tam někoho pozvu, ti pak odejdou, s tím počítám, našlapaný brambůrky na koberci, to je v pořádku. Ale stabilně tam mít nějakýho narušitele, tak to bych musela vědět, proč ho tam mám, ty důvody pro ano by musely být silnější než pro ne. A ty pro ne jsou pro mne docela silný, říkám těch 70 - 80% to mám vyjasněný, to mi vyhovuje.“⁴⁹

Z této části rozhovoru vyplývá, že pro dnešního mladého člověka je jaksi prioritní získat vlastní bydlení, a teprve po této fázi osamostatnění přemýšlet na rodinu a stálého partnera.

Mnozí z komunikačních partnerů si uvědomují pocit samoty. Tento pocit samoty se snaží kompenzovat a nahradit ho jinou činností, která by jim přinesla uspokojení. Jeden z komunikačních partnerů (29, právník, hudebník, neziskový sektor) uvedl, že hraje v kapele na kytaru a dokonce hovořil o své „projekci přes tóny“. Další z komunikačních partnerů (36, výtvarník, prodej knih) se snaží výtvarně projevit a získat v této oblasti uspokojení. Mluvíme o tzv. zástupných činnostech.⁵⁰

I když mluvíme o tzv. singles (bez partnera) většina z nich v průběhu rozhovoru přiznala, že má občasné krátkodobé nebo dlouhodobější vztahy. Tento průzkum prošel svou genezí, kdy se od zaměření na lidi bez partnera posunul na problém mladých lidí s alternativními vztahy, kteří jsou tradičně viděni jako žijící bez partnera.⁵¹

⁴⁸ TOMÁŠEK, M. *Singles a jejich vztahy*, Sociologický časopis 2006. ročník 42. č. 1 str. 93

⁴⁹ TOMÁŠEK, M. *Singles a jejich vztahy*, Sociologický časopis 2006. ročník 42. č. 1 citace str. 93

⁵⁰ TOMÁŠEK, M. *Singles a jejich vztahy*, Sociologický časopis 2006. ročník 42. č. 1 str. 94

⁵¹ TOMÁŠEK, M. *Singles a jejich vztah*, Sociologický časopis 2006. ročník 42. č. 1 str. 95

3.7.3 Sami, ale ne úplně

Je patrné z předešlé kapitoly, že mladí lidé viděni jako žijící bez partnera, nežijí sami, ale ve svém životě střídají alternativní vztahy. Z výše uvedené práce vyplynulo, že problémem zůstává špatné přizpůsobení se a adaptace tradičních struktur soužití, potřebám současné společnosti, tedy, že jde o vznik alternativních forem vztahů na úkor tradičních partnerských vztahů (manželství, dlouhodobé kohabitaci s plánovanou reprodukcí).

Na základě analýzy tohoto průzkumu lze vymezit a charakterizovat klíčové kategorie alternativních vztahů tak, jak se objevují v aktuálním českém kontextu.

1. Ženatí/vdané milenci a milenky
2. „Víkendové manželství“
3. Vztahy na dálku a „nárazovky“
4. Otevřené vztahy
5. „Přítel/kyně do nepohody“
6. „Hra na dokazování si“

Ad 1. Mnozí z komunikačních partnerů/partnerek přiznali, že udržují alternativní vztah s vdanou milenkou, či ženatým milencem. Na jedné straně se setkáváme s krátkodobými vztahy, ale na druhou stranu může jít i o vztahy dlouhodobé. Jedna z komunikačních partnerek přiznala, že udržuje již 11 let vztah s ženatým mužem.

Ad 2. Jako relativně příjemné a žádoucí je tzv. „víkendové manželství“. Je to druh vztahu, při kterém partneři nesdílejí společnou domácnost, ale vídají se jen příležitostně např. několik dní v týdnu. Tento vztah se přibližoval nejvíce dlouhodobému soužití několika komunikačních partnerů/partnerek.

Ad 3. Vztahy na dálku a „nárazovky“. Tyto dva odlišné pojmy se mohou často kombinovat. Jeden z komunikačních partnerů uvedl svoji zkušenost se vztahem:

„Takže jako dva měsíce kontakt po mailu, velice intenzivní, v červnu jsem ji viděl jedno odpoledne, tam jsme to jako dali dohromady a pak jsem vlastně přijel z Paříže na jeden víkend, pak jsme se viděli jedno odpoledne v Paříži, když přijela, a když přijela pak v říjnu zase, tak to jsme byli víkend spolu, to bylo super, ale pak to prostě ona utnula, protože byla taková hodně ambiciózní nebo ne ambiciózní, ona byla super, jako na jednu stranu strašně skvěle rodinně založená holka, ale měla prostě strašně zdravou ambici, studovala

antropologii, jezdila do Pyrenejí dělat výzkumy o pastevcích.“ (26, manager dokončující studium)⁵²

Vztah na dálku se může také s tzv. „nárazovkami“ obměňovat. Jediným rozdílným znakem zůstává, že u vztahu na dálku se může prodlužovat romantická fáze, která s sebou ale může nést i jeho jistou otevřenost.

Ad 4. Další kategorií jsou otevřené vztahy. Je ale nutné rozlišit vztahy, které jsou otevřené během klasického dlouhodobého soužití, a ty, které jsou oboustranně otevřené od počátku.

Ad 5. „Přítel/kyně do nepohody“ – Tento typ vztahu je zpravidla jinak pojímán muži a jinak ženami. Muži tento vztah berou spíše praktičtěji. Jeden komunikační partner (27, student DAMU) uvedl, že má dvě takové kamarádky, ale že při každém setkání mezi nimi nemusí dojít k milostnému aktu.

Ad 6. Další kategorií alternativních vztahů je tzv. „hra na dokazování si“. Jedna komunikační partnerka uvedla své zkušenosti v této oblasti jako velice pozitivní. Snažila sama sobě dokázat, že má vždy šanci vytvořit si nějaký vztah.⁵³

Z 38 hloubkových rozhovorů realizovaných v roce 2003 – 2005 sice vyplynulo, že překážkou u *singles* pro vytvoření dlouhodobého vztahu je profesní a kariérní růst, ale zároveň i to, že většina z nich chce do několika let založit rodinu. Změny na úrovni mentality v 90. letech, jsou mnohdy chápány jako explicitní důsledky existenčních tlaků na individuální aktéry, ale také nutno říci, že tyto změny jsou důsledkem převzetí a internalizování po roce 1989 šířících se kulturních modelů.⁵⁴

Již jsme se zmínili o tzv. „čistém vztahu“, který by většina partnerů preferovala. Uvědomují si, že tento vztah ale není možný v závislosti na ekonomické situaci dnešních mladých lidí. F. Singly vystihuje, že volba partnera je velmi důležitá ne z hlediska

⁵² TOMÁŠEK, M *Singels a jejich vztahy*, Sociologický časopis 2006. ročník 42. č. 1 citace str. 97

⁵³ TOMÁŠEK, M *Singels a jejich vztahy*, Sociologický časopis 2006 ročník 42. č. 1 str. 96 - 99

⁵⁴ TOMÁŠEK, M *Singels a jejich vztahy*, Sociologický časopis 2006. ročník 42. č. 1 str. 100.-101

*ekonomického, ale z hlediska citového. Partneri spolu mohou být, jen když se navzájem vyberou.*⁵⁵

4. INTERVENCE A PODPORA SOUČASNÉ SPOLEČNOSTI RODINÁM A NESEZDANÝM PÁRŮM

4.1 Profesionalizovaná intervence do manželského konfliktu

V této kapitole se dozvíme, jak stát nabízí dostupné prostředky k pomoci partnerům. V 90. letech minulého století začaly v ČR vznikat manželské poradny a psychocentra, která řeší otázku rodinných či partnerských krizí. Nelze řešit všechny problémy, některé z nich však ano, pokud se alespoň jeden z partnerů snaží vyhledat odborníka na problematiku těchto vztahů.

Manželské poradny nabízí párům různé typy poradenství a terapie. Toto poradenství v sobě zahrnuje např. rychlé řešení aktuální situace (problému), dále radí párům, jak správně v dané situaci nebo při řešení problémů postupovat, pomoc při nalézání příčin konfliktu či krize a doporučení způsobu komunikace, vedoucí ke zvládnutí krize a k návratu k partnerskému spolužití.

Důležitá je také párová terapie, kdy jsou přítomni oba partneři. Párová terapie má za cíle:

1. „nalezení příčin konfliktu a řešení konfliktu či krize
2. jak v partnerském vztahu správně komunikovat
3. utváření a udržování kvality a dynamiky vztahu
4. nacházení společných motivů, zájmů a cílů – náhled a porozumění si navzájem
5. utváření „partnerských dohod a pravidel“
6. řešení případných obtíží v sexuální oblasti
7. nácvik řešení obtížných situací v partnerských vztazích
8. nalézání společných postupů při výchově dětí
9. řešení konfliktů, vzniklých spolužitím dvou nebo třech generací
10. pomoc rozvedeným partnerům s úpravou péče o děti a další“⁵⁶

⁵⁵ DE SINGLY, F. *Sociologie současné rodiny*, (z francouzského originálu *Sociologie de la famille contemporaine* přel. Stanislav Štěch a Ludmila Šašková), Vyd. 1, Nakl: Portál. Praha 1999, ISBN 80-7178-249-1 str. 61.-62.

4.2 Poradenský paradox

Otevření se manželů či partnerů otevírá možnosti, jak problémy ve vztahu zvládnout. Pár vyhledá často pomoc až tehdy, když je tento vztah v rozpadu. Poradenský paradox spočívá v tom, že otevírá to, co se zdálo být jako neúčinná cesta k řešení.⁵⁷

5. PRAKTICKÁ ČÁST V ČÍSLECH A FAKTECH

5.1 Příklady a srovnání soužití sezdaných a nesezdaných párů

Praktická část je ilustrativní ukázkou toho, o čem bylo v předchozích kapitolách pojednáno. V této části zde budou prezentována srovnání tří párů sezdaných s třemi nesezdanými páry. Ilustrace je založena na komparaci sezdaných a nesezdaných párů a dvojice spojuje určitý charakteristický rys. Budou zde uvedeny základní údaje o partnerech, průběh vztahu a jeho stručný rozbor. Pro všechny páry je společné, že žijí v jedné domácnosti. Údaje a charakteristiky byly získány z Manželské a rodinné poradny kraje Vysočina.

Sezdaný pár

Muž 60 let

Žena 50 let

14 let se znají, 5 let trvá manželství

- Žena má dospělého syna, ale ne s tímto mužem

Průběh vztahu:

- Společné podnikání – po delší době finanční úspěch
- Následně začaly problémy ve vztahu

⁵⁶ citace z Manzelska poradna.cz (online) dostupné z http://www.manzelskaporadna.cz/index.php_act=left_id=10

⁵⁷ MOŽNÝ, I. *Moderní rodina (mýty a skutečnosti)* Nakl. Blok, 1990, ISBN 80-7029-018-8
str. 87. – 92.

- Muž si našel o 30 let mladší milenku
- Manželka se s touto skutečností těžko vyrovnává
- Následně vyhledala pomoc v manželské poradně
- Doporučena dlouhodobější pomoc psychologa a psychiatra
- Nyní se tito manželé rozvádějí
- Nakonec muž vyčítá ženě, že ho donutila ke sňatku
- Velké finanční spory po rozvodu

Charakteristika případu:

V tomto případě se jedná o vztah, který se jevil zpočátku jako harmonický a vyrovnaný. Po finančním úspěchu, ze kterého se tento pár těšil, přichází manželská krize. Muž si našel mladší milenku. U této dvojice stejně jako u následující přichází do poradny pouze žena bez svého partnera. Je vcelku logické, že muž ani v jednom případě nevyhledá pomoc odborníka, protože nemá zájem na udržení, nebo zlepšení vztahu. Nynější situace mu vyhovuje, protože si našel mladší ženu, se kterou žije, a proto se nesnaží zachránit vztah se svou partnerkou.“

Nesezdaný pár

Muž 60 let

Žena 50 let

17 let trval vztah

Průběh vztahu:

- Před tímto společným vztahem oba sezdání, po společném seznámení se rozvedli a začali spolu žít
- Žena měla 2 zaměstnání
- Finančně sama zabezpečovala rodinu
- Muž se odstěhoval k o 20 let mladší milence

Charakteristika případu:

Zde je patrné, podobně jako u prvního páru, že muži současná situace vyhovuje, a nesnaží se s partnerkou vztah obnovit. Pomoc v tomto případě též vyhledala jen sama žena.

V obou případech vstoupila do vztahu mladší žena a vztah se tím narušil. V tomto vztahu bylo odloučení rychlejší, muž se jednoduše sbalil a odešel. V prvním případě, žena několik let nevěděla, že muž měl milenky.

Sezdaný pár

Muž 41 let

Žena 33 let

14 let trvá manželství

- Společně mají 2 děti. 10. a 13. leté
- Obě děti mírně postižené

Průběh vztahu:

- Muž pracoval celý život v zemědělství
- Žena se nemůže vyrovnat s problémy, které z toho vyplývají
- Soužití s nepříjemným tchánem
- Žena se též těžko vyrovnává s handicapem, který mají její děti
- Muž citově chladnější

Charakteristika případu:

V tomto případě přišel na konzultaci do poradny ohledně vztahového problému i muž. Muž se jevil jako citově chladnější. Problémy si nepřipouští tolik, jako jeho manželka. Tato žena je na muži emočně závislá a těžko nese jeho postoj k dané situaci. V tomto páru ani jeden z partnerů neuvažuje o rozvodu. Zde byla u ženy indikována dlouhodobější osobnostní terapie. Žena po čase, kdy navštěvovala poradnu, cítila na sobě pozitivní změnu.

Nesezdaný pár

Muž 43 let

Žena 33 let

10 let trvá vztah

Po 8 letech se jim narodilo dítě

Průběh vztahu:

- Zpočátku harmonický vztah
- Oba ekonomicky nezávislí
- Po 8 letech neplánované dítě
- V době mateřské dovolené žena potřebovala finanční a citovou oporu u muže, které se jí nedostávalo
- Muž své chování nezměnil a nechal ji samotnou
- Žena se rozhodla vyhledat odbornou pomoc v manželské poradně
- Po měsíci se odstěhovala do vzdáleného rodiště

Charakteristika případu:

I v tomto případě se jedná o vztah, který byl založen na romantické lásce. V době mateřské dovolené, kdy žena potřebovala citovou a finanční oporu muže, se muž od ní vzdaluje. Projevuje se u něj sobectví a ženu, která chodila pro pomoc do poradny sama, nechává samotnou. I zde, stejně jako v předchozích případech, se projevuje nedostatek schopnosti partnerů samostatně řešit svůj problém v oblasti hledání vzájemné opory. Citovou oporu očekávají ženy od mužů a často se jim této posily nedostává.

Sezdaný pár

Muž 35 let

Žena 28 let

Vztah trvá 10 let, 5 let manželství

Společně mají 2 děti. 2. a 4. leté

Průběh vztahu:

- Zpočátku pěkný vztah, oba se měli rádi
- Ona ho začala podezírat z nevěry
- Jemu se to nelíbilo a vyčítal jí to
- Problémy začaly v období, kdy žena byla na mateřské a cítila se jako vysokoškolačka nedoceněná
- Oba navštěvovali poradnu a muž tvrdil, že ho prý žena kontrolovala i v práci, jestli jí je věrný
- Při rozvodovém stání soudce navrhl návštěvu manželské poradny kvůli malým dětem
- Největší problémy kvůli domnělé nevěře muže
- Nyní probíhá rozvod a táhnou se finanční spory

Charakteristika případu:

V posledním srovnání dvou párů, které mají problémy ve vztahu, navštěvoval poradnu i muž. V tomto případě sice na doporučení soudce, ale je zřejmé, že tato situace je dost častá. Zde se projevila vzájemná nedůvěra, která vyústila až k rozvodovému řízení. Ve všech případech sezdaných párů, které jsou zde ilustrovány, se táhnou finanční problémy a spor o majetkové vyrovnání. Je zde další neopomenutelný fakt, že z většiny těchto vztahů vzejde i potomek, který, jak již bylo pojednáno, nese těžké následky.

Nesezdaný pár

Muž 33 let

Žena 25 let

Děti nemají

Průběh vztahu:

- Tento muž se rozvedl kvůli této partnerce
- Zpočátku klidný, harmonický vztah
- Žena si našla po nějaké době těžkou práci
- Muž ji vyčítal, že nemá náladu na sex
- Ona to těžko nesla a po delší době si našla milence
- Po čase se k tomuto muži vrátila
- Cítila se kvůli svému partnerovi provinile, že se takto zachovala, když se kvůli ní rozvedl
- Již necítila pevné citové pouto ke svému příteli, tak se rozhodla i s ním vyhledat odbornou pomoc
- Doporučeno po několika konzultacích půlroční odloučení

Charakteristika případu:

Na tomto případě je patrné, že po čase, kdy si žena našla těžké zaměstnání a neměla náladu na pohlavní život, jí partner začal tuto věc vyčítat a nemohl se přes tuto skutečnost přenést. Žena hledala citovou oporu jinde a našla si milence. Později jí došlo, že udělala chybu a vrátila se ke svému příteli. Zároveň se už ale cítila citově chladná. Nyní cítí vinu za to, že se kvůli ní muž rozvedl a ona se takto zachovala. Po doporučení půlroční separace nedošlo stejně jako u předchozích případů nesezdaných párů k větším majetkovým sporům, ani hádkám kvůli finančním záležitostem. Tito lidé se od sebe odloučili rychleji a bez větší bolesti.

5. 2 Stručné shrnutí praktické části

Můžeme si všimnout, že se v této praktické části objevuje okruh několika vztahových problémů. V prvním srovnání dochází k situaci, kdy si muž najde o mnoho let mladší milenku a tuto skutečnost nechce změnit. V těchto případech vyhledává odbornou pomoc zpravidla ten z partnerů, který je tímto vztahovým problémem poškozen. Vytvořené situace nedávají moc velkou šanci na záchranu a obnovu vztahu. V druhém srovnání se vyskytl druhý častý problém, který partneři spolu musejí vždy při společném soužití řešit. Je to otázka finanční. Když je žena na mateřské dovolené závislá na muži finančně, předpokládá se od muže, že tento nedostatek ženy doplní. Jiný problém, který se často ukazuje, i v druhém případě je patrný, je vzájemná citová vázanost obou partnerů. Vztah je přeci jenom také otázka vzájemného citu, který často po určité době ochladne. V posledním srovnání se

jednalo o frekventovaný problém nevěry. Tento jev je v dnešní společnosti ve vztazích velmi častý. Také v posledním případě sezdaného páru se vyskytla nedůvěra partnerů k sobě navzájem. I to může vést k častým těžkostem a následnému rozpadu vztahu.

ZÁVĚR

Celá tato práce měla za cíl seznámit čtenáře s problematikou nesezdaného soužití. Základem se stalo porovnání tohoto dnes již rozšířeného jevu se soužitím sezdaných párů. Proč mladí lidé v dnešní moderní době často tak neradi vstupují do manželství ptá se současná sociologie rodiny.

V druhé kapitole se promítl dějinný vývoj tradiční rodiny od prvotně pospolné společnosti až do současnosti. Připomněli jsme si, jak se sdružovali původní obyvatelé Země a jak lidé společně žili. Zpočátku žili naši předkové ve větších rodech, které se sdružovaly v klany. Vyskytovala se u nich velká nevázanost pohlavního života. V době otrokářské a feudální, kdy manželství dostalo právní rámec bylo již vcelku neobvyklé, aby lidé žili spolu bez určitých pravidel. Každý měl své postavení v rodině a v ní určitou roli. Rodina deklarovala jasné hodnoty a cíle, které byly pro ní důležité.

V dnešní moderní vyspělé civilizaci se jakoby lidé dostávají do situace, kdy musí zastávat více rolí najednou, aby si udrželi své postavení jak v soukromém životě, v rodině, tak i v zaměstnání. Jsou podrobni tlaku ze všech možných stran. To, co bylo pro minulé generace životní prioritou, považuje současná společnost za zbytečné. Vyspělá euroamerická společnost jako by se dostávala na pomyslnou startovní čáru, kde byly naší první předkové. Nebyla pro ně důležitá výchova, pouze rozeznávaly mezi svými dětmi a dětmi z jiných rodových kolektivů a celkově všichni členové rodu zastávali všechny funkce důležité k přežití. Jeden člověk neměl jeden úkol, ale musel obstarat pro svoji rodinu více záležitostí. I dnes se nacházíme v podobné situaci, kdy často nerozeznáme, co je důležité více a co méně. Mladých lidí, kteří touží po klidném harmonickém rodinném životě s dětmi, stále ubývá. Je více mladých, kteří chtějí dosáhnout co nejvyšší příčky ve vzdělání a následně v profesní kariéře a to samozřejmě brání tomu, aby založili stabilní rodinu a mohli se jí naplno věnovat. Často žijí v různých krátkodobých alternativních vztazích, nebo kohabitaci bez plánovaného manželství a to mnohdy vede k neplánovanému rodičovství.

V kapitole 3. bylo pojednáno o svobodných matkách a jejich dětech. Ze šetření českých autorek Kozlové a Tomanové vyplynula sice relativní spokojenost těchto žen, ale také byla popsána úskalí a negativní dopady na jejich děti při výchově jedním rodičem. Tyto děti mnohdy v dospívání trpí frustrací a mohou se u nich objevit i různé formy psychických poruch.

Praktická část nastínila pohled na některé sezdané a nesezdané páry a jejich vztahové problémy. Zde je zřetelně ilustrováno, že lidé různých věkových kategorií, profesí a

z rozdílných sociálních vrstev mají zcela podobné problémy ve vztahu. Ať jsou to finanční těžkosti, citové, či nedůvěra mezi partnery, je zcela zřejmé z těchto případů, že lidé, žijící v dnešní moderní době, mají již zcela jiné životní priority, než mladí lidé minulých generací. Touto problematikou se zabývá manželské a rodinné poradenství, které vede své klienty k systematické práci na obnově jejich vztahů. Lidé vyhledají často pomoc až tehdy, když jsou jejich vztahy ve fázi rozpadu. Tento fenomén se nazývá poradenský paradox. Poradenský paradox spočívá v tom, že otevírá to, co se zdálo být jako neúčinná cesta k řešení. Mnohdy se ale lidem nepodaří jejich vztahy obnovit a rodiny se rozpadají. Po rozdělení rodiny zůstávají matky obvykle samy a jako samoživitelky musí své děti živit a vychovávat samy bez jejich otce. Jak jsme se již zmínili ve 3. kapitole, děti, které jsou vychovávány jedním rodičem, trpí obvykle frustrací a dochází u nich v častých případech k psychickým poruchám. Tyto děti mívají i problémové chování a bývají umísťovány do různých diagnostických ústavů a sociálních zařízení. Je pak úkolem pedagogů, psychologů a sociálních pracovníků, aby těmto osamělým dětem a lidem bez zázemí podali svoji pomocnou ruku.

Seznam literatury:

- BAHOUNEK, T. *Křesťanská sociologie pro každého* nakladatelství: Arca JiMfa spol. s.r.o., Třebíč 1997, 376 str. ISBN 80-85766-95-7
- BARTOŇOVÁ, D. 2005. "Cenzové domácnosti jednotlivců v České republice v poslední třetině 20. století." *Demografie* 47 (2):
- COPANS, J. *Základy antropologie a etnologie*, (z francouzského originálu *Introduction à l'ethnologie et à l'anthropologie*) přel. Jaroslav Brůžek, Viktor Černý, Petr Skalník). Vydání. 1. Praha: Portál, 128 str. 2001. ISBN 80-7178-385-4.
- DE SINGLY, F. *Sociologie současné rodiny*, (z francouzského originálu *Sociologie de la famille contemporaine* přel. Stanislav Štěch a Ludmila Šašková), Vydání. 1, nakladatelství: Portál. Praha 1999. 128 str., ISBN 80-7178-249-1
- GIDDENS, A. *Sociologie* přeložil Jan Jařáb, 1999., 595 str. ISBN 80-7203-124-4
- KLABOUC, J. *Manželství a rodina v minulosti*, 281 str. nakladatelství: Orbis, Praha 1962
ISBN neuvedeno
- KOZLOVA, L., TOMANOVÁ, N. *Dobrovolné mateřství bez partnera*, (online) dostupné z <http://www.genderonline.cz/view.php?cislocclanku=2006011603>
- LÉVI-STRAUSS, C *Strukturální antropologie*, přeložil Jindřich Vacek, 2006, 374 str. ISBN 80-7203-713-7
Manzelska poradna.cz (online) dostupné z http://www.manzelskaporadna.cz/index.php_act=left_id=10
- MOŽNÝ, I. *Moderní rodina (mýty a skutečnosti)* nakladatelství. Blok, 1990. 184 str., ISBN 80-7029-018-8
- MOŽNÝ, I. *Sociologie rodiny*. Sociologické nakladatelství, Praha, 1999. 251 str., ISBN 80-85850-75-3
- MOŽNÝ, I. *Česká společnost: nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života*. vydání. 1. Praha: Portál, 2002. 208 str., ISBN 80-7178-624-1
- MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost* Sociologické nakladatelství Slon, Praha 2006
ISBN 80-86429-58-X, 311 str.
- SULLEROT, E. *Krize rodiny*, (z originálu *La crise de la famille* přeložila Helena Beguivinová). Praha: Karolinum, 61 str. 1995 ISBN 80-7184-647-3
- TOMÁŠEK, M. *Singles a jejich vztahy* Sociologický časopis ,2003 ročník 39. č.1 256 str.
- TOMÁŠEK, M.: *Singles a jejich vztahy* Sociologický časopis 2006 ročník 42. č. 1 256 str.
- VODÁKOVÁ, A. *Sociální a kulturní antropologie*, 3.svazek ediční řady. K vydání připravili Ladislav Hrdý, Václav Soukup a Alena Vodičková. nakladatelství: Slon: Praha 1993. 157 str., ISBN: 80-901424-1-9.

ABSTRAKT

HEROUT, J. *K příčinám soužití nesezdaných a k problémům s tím spojených*. České Budějovice 2007. Bakalářská práce.

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce J. Mišovič

Klíčové pojmy: singles, nesezdané soužití / kohabítace, manželství, rodina, manželské a rodinné poradenství, poradenský paradox

Práce se zabývá problematikou nesňatečného soužití. Popisuje příčiny, které vedou mladé lidi k tomu, že žijí v různých krátkodobých alternativních vztazích se svým partnerem jako singles, nebo zůstávají v dlouhodobé kohabítaci. Český autor Marcel Tomášek z FSS MU realizoval šetření, které tyto příčiny zjišťuje a objasňuje. Jako dva hlavní důvody, které z tohoto průzkumu vyplynuly, jsou profesní a kulturní bariéry a špatná ekonomická situace těchto párů. Teoretická část nastiňuje a porovnává toto soužití se soužitím sňatečným. Dále uvádí, jak stát intervnuje a pomáhá párům při řešení jejich krizí.

Praktická část obsahuje srovnání tří sezdaných a tří nesezdaných párů a analyzuje jejich soužití a problémy ve vztahu. Údaje v praktické části jsou pořízeny z Manželské a rodinné poradny kraje Vysočina. Tato poradna poskytuje komplexní rodinné/párové poradenství a terapii.

ABSTRACT

HEROUT, J. – Towards the reasons of cohabitation and problems connected with it.

České Budějovice 2007. Bachelor work

South-Czech University in České Budějovice, Theology College, Department of Practical Theology. Master of this work: J. Mišovič

Key conception: singles, cohabitation, marriage, family, marriage and family counselling service, counselling paradox

Work is engaged in problems of cohabitation. It describes reasons that lead young people to the fact that they live in various short-lasting alternative relations with their partner as singles or they stay in long-lasting cohabitation. The Czech author Marcel Tomášek from FSS MU has made a survey that discovers and makes clear these causes. There are two main reasons that have emerged from this survey – professional and cultural barriers and bad economic situation of these couples.

The theoretic part outlines and compares this cohabitation with marriage coexistence. It introduces the way how the state intervenes and helps the couples to solve their crisis. Practical part contains comparison of three wedded and three unwedded couples and it analyzes their coexistence and problems of their relations. Data in this practical part come from Marriage and Family Guidance Council of Region Vysočina. This guidance provides complete family and geminate consultancy and therapeutics.